

ритий" процесами соціально-економічної капіталізації, що створює ілюзію повної відсутності в перехідних економіках будь-яких зародків розвитку соціалізаційних явищ.

Висновки. Поняття і явище соціалізації багатогранне і багатомірне, а тому воно може мати і різний зміст. Залежно від того, з якого боку ми його розглядаємо, можна виділити три інтерпретації соціалізації: по-перше, як процес посилення соціальної орієнтації економічного розвитку; по-друге, як процес усупільнення; по-третє, як процес розширення суспільного сектору національної мікроекономічної системи. На підставі потрійного розуміння процесів соціалізації виділяємо три їх типи: соціально-економічна соціалізація як процес усупільнення, функціональна соціалізація як процес відповідного використання грошового доходу і формаційна соціалізація як процес розширення суспільного сектору національної економічної системи.

Розуміння соціалізації економічних систем як багатогранного поняття та її типологізація, тобто конструктивне виокремлення відповідних типів соціалізації як певного процесу чи тенденції є методологічною основою подальшого дослідження соціалізаційних процесів в сучасних економіках в умовах складних глобалізаційних процесів.

Література

1. Башнянин Г.І. та ін. Економічні системи. – Т. 1 / за ред. Г.І. Башнянина. – Львів : Вид-во ЛКА, 2006. – 484 с.
2. Башнянин Г.І. Ефективна дерегуляція та її види / Г.І. Башнянин, М.С. Хом'як, Г.С. Третяк // Економіка: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – В 9-ти т. – Т. II. – Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетровського ДНУ, 2010. – Вип. 263. – С. 348-358.
3. Башнянин Г.І. Ефективність макроекономічної дерегуляції в довготривалому ринковому періоді / Г.І. Башнянин, Г.С. Третяк, Р.П. Шевчик // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 154-160.
4. Башнянин Г.І. Ефективність соціалізації економічних систем: методологічні проблеми метрологічного аналізу / Г.І. Башнянин, Л.Я. Гончарук. – Львів : Вид-во "Новий Світ-2000", 2010. – 240 с.
5. Башнянин Г.І. Деретуляційна еластичність суспільних і приватних економічних систем: вплив соціалізації і капіталізації / Г.І. Башнянин, Г.С. Третяк, М.С. Хом'як // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.8. – С. 116-124.
6. Башнянин Г.І. Капіталізація економічних систем: поняття, типи, ефективність / Г.І. Башнянин, Ю.І. Турянський, Н.Я. Юрків // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.1. – С. 148-154.
7. Башнянин Г.І. Формаційні типи дерегуляційної ефективності економічних систем / Г.І. Башнянин, Г.С. Третяк, М.С. Хом'як // Перспективні інновації в науці, освіті, виробництві та транспорті: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф. – Т. 13. Економіка, туризм і рекреація. Географія. Геологія. – Одеса : Изд-во "Чорномор'я", 2011. – С. 9-12.
8. Bashnyanyn G.I. Methodical economic systems: introduction into the general theory and methodology of formation of economic parameters / G.I. Bashnyanyn. – Lviv : Publishing house of Lviv Commercial Academy, 2012. – 1152 pp.
9. Геєць В.М. Соціогуманітарні складові перспектив переходу до соціально орієнтованої економіки в Україні / В.М. Геєць // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2000. – № 1. – С. 4-11; № 2. – С. 4-12.
10. Гончарук Л.Я. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Л.Я. Гончарук. – Львів : ІРД НАН України, 2001. – 16 с.
11. Гришків В.О. Соціалізація економіки України: теорія, методологія, перспективи : монографія / В.О. Гришків. – Д. : Вид-во "Пороги", 2005. – 498 с.

12. Кириленко В.І. Соціалізація господарського механізму та її вплив на стан соціально-економічного розвитку України / В. Кириленко // Держава та регіони. – 2009. – № 1. – С. 81-85.
13. Лоскутов В.И. Противоречия современной акционерной собственности и основное условие их преодоления / В.И. Лоскутов // Общество. Среда. Развитие. – 2009. – № 4. – С. 4-9.
14. Луценко І.А. Трансформація функцій держави в процесі соціалізації економіки / І.А. Луценко // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во КНЕУ, 2009. – Вип. 24-25. – С. 68-73.
15. Максимович В.І. Шляхи соціалізації економіки у сучасних умовах / В.І. Максимович. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com/13.DNI_2007/Economics/21178.doc.htm.
16. Тарандо Е.Е. Социализация собственности как тенденция экономического развития / Е.Е. Тарандо // Проблемы современной экономики. – 2011. – № 2. – С. 26-32.
17. Хейне П. Экономический образ мышления / П. Хейне. – М. : Изд-во "Новости", 1991. – 704 с.
18. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм, демократія. – К. : Вид-во "Основи", 1995. – 528 с.

Башнянин Г.І., Гончарук Л.Я., Михайляк І.В. Социализация экономических систем в условиях глобализации: основные теоретические интерпретации

Проанализированы процессы социализации экономических систем. Выделены и исследованы основные интерпретации социализации экономических систем – социально-экономическую, функциональную и формационную, а также соответствующие им типы социализации – социально-экономическую социализацию как процесс обобществления, функциональную социализацию как процесс соответствующего использования денежного дохода, формационную социализацию как процесс расширения общественного сектора национальной экономической системы.

Ключевые слова: социализация, типы социализации, социально-экономическая социализация, функциональная социализация, формационная социализация.

Bashnyanin G.I., Goncharuk L.Ya., Mykhaylyak I.V. Socialization of economic systems in the context of globalization: fundamental theoretical interpretation

The nature of the socialization processes of economic systems is analyzed. In the research study identified and investigated the main interpretation of socialization of economic systems – social-economic, functional and formational, as well as their respective types of socialization – social-economic socialization as a process of socialization, functional socialization as a process for the appropriate use of monetary income, formational socialization as the expansion of public sector of the national economic system.

Keywords: socialization, the types of socialization, social-economic socialization, functional socialization, formational socialization.

УДК 336.75

**Проф. С.В. Васильчак¹, д-р екон. наук;
доц. О.Р. Жидяк², канд. екон. наук; магістрат А.Д. Стасюк²**

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Виділено основні теоретико-методологічні основи забезпечення фінансово-економічної безпеки кредитної діяльності банку, а також розроблено пропозиції та шляхи удосконалення механізму кредитування для підвищення ефективності кредитних операцій в контексті фінансово-економічної безпеки банку.

Ключові слова: економічна безпека, кредитні операції, банки, кредитування, фінансово-економічна безпека, банківські операції.

¹ Львівський ДУВС;

² Львівський інститут економіки і туризму

Вступ. Ринкова трансформація національної економіки відкрила новий етап у розвитку кредитної справи. Віднедавна гостро постала проблема наукового осмислення нових явищ у сфері кредитування, розуміння їх змісту, природи і сутності, розроблення ефективних схем і технологій кредитного процесу та їх використання на практиці в контексті забезпечення економічної безпеки банківської системи.

Однією з головних засад, на яких базується сьогодні ідеологія банківського бізнесу, є його економічна безпека, зокрема фінансова, оскільки вона, з одного боку, є самостійним елементом безпеки, а з іншого, характеризує економічні аспекти кожного з елементів безпеки: охорони, режиму, інформаційно-аналітичного забезпечення, проведення кредитних операцій банку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблеми економічної безпеки банків здійснювали такі видатні вітчизняні та зарубіжні науковці, як: С.І. Адаменко, Д.А. Артеменко, О.І. Барановський, І.А. Бланк, Т.М. Болгар, О.Д. Василик, С.В. Васильчак, П.А. Герасимов, К.С. Горячева, А.О. Епіфанов, М.М. Єрмошенко, М.І. Зубок, С.М. Ілляшенко, Т.Т. Ковальчук, О.А. Кириченко, С.І. Мельник, Є.В. Новосядло, Б.А. Райзберг, Л.М. Стрельбицька, М.П. Стрельбицький, О.О. Терещенко, С.Я. Салига, І.В. Сало, Е.А. Уткін, О.Й. Шевцова, С.М. Яременко та багато інших.

Високо оцінюючи їх внесок у вирішення проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки на різних рівнях і в різних сферах економіки, зазначимо, що питання економічної безпеки банків під час операцій кредитування все ще залишаються недостатньо вивченими. Зокрема це стосується досліджень цілої низки специфічних ризиків у кредитній діяльності банків, процесу проведення діагностики та оцінювання рівня їх фінансово-економічної безпеки.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних основ забезпечення економічної безпеки кредитної діяльності банку, а також розроблення пропозицій та шляхів удосконалення механізму кредитування для підвищення ефективності кредитних операцій в контексті фінансово-економічної безпеки банку.

Вклад основного матеріалу. Важливою характеристикою економічно розвиненого суспільства є наявність ефективної системи банківського кредитування, багато в чому визначальним є рівень розвитку ринку банківських послуг. Чимало експертів вважають, що сьогодні Україна – на порозі позбавлення в цьому секторі. Спекулятивні фінансові ринки не дають тих доходів, які були в умовах гіперінфляції. Банки змушені повертатися обличчям до окремого позичальника. Тому зростає актуальність дослідження теоретичних основ забезпечення фінансово-економічної безпеки операцій із кредитування. Головними ланками кредитної системи є банки та кредитні установи, що мають ліцензію Національного банку України, які одночасно виступають у ролі покупця і продавця існуючих у суспільстві тимчасово вільних коштів [3].

Кредитні операції – це відношення між кредитором і дебітором (позичальником) із приводу наданих (одержання) у тимчасове користування коштів, їхнього повернення й оплати. Найважливішим елементом кредитної полі-

тики банку є використовуваний ним інструментарій для задоволення потреб клієнтів у позикових коштах, виражений у видах, що видаються банком позичок (кредитів): чим різноманітніший цей інструментарій, тим повніше можуть бути задоволені індивідуальні потреби клієнтів. Водночас на вибір банком кредитного інструментарію впливають не тільки потреби клієнта, але і його особливості (фінансова надійність та ін.), а також можливості й інтереси самого банку.

Банківське кредитування здійснюється за умови дотримання певних принципів: терміновість повернення, цільовий характер, забезпеченість та платність кредиту. Ці принципи не є чимось абстрактним, а безпосередньо визначають кредитні взаємовідносини між банками та їх клієнтами шляхом включення у кредитні угоди як істотні умови.

Економічна безпека банку (фірми) – це стан найбільш ефективного використання фінансових ресурсів для забезпечення стабільного функціонування фінансового підприємства в умовах запобігання загрозам тепер і в майбутньому. Або, по-іншому: економічна безпека підприємства – це такий стан господарського суб'єкта, за якого життєво важливі компоненти його структури й діяльності характеризуються високим ступенем захищеності від небажаних змін. Економічну безпеку банківської установи можна характеризувати як стан фінансового суб'єкта, за якого він за найбільш ефективного використання банківського капіталу домагається запобігання, ослаблення або захисту від існуючих небезпек і погроз чи інших непередбачених обставин й переважно забезпечує вирішення завдань банківського бізнесу в умовах конкуренції й господарського ризику.

Комерційні банківські структури самі визначають свою економічну політику, формують портфель замовлень, організують виробництво й збут банківських продуктів, повністю відповідають за результати банківської діяльності. Все це актуалізує й загострює проблему забезпечення економічної безпеки бізнесу й вимагає створення в банківській установі власної системи безпеки, що не може бути шаблонною. Вона унікальна на кожному підприємстві, тому що залежить від рівня розвитку й структури виробничого потенціалу, ефективності його використання й спрямованості діяльності, кваліфікації кадрів, виробничої дисципліни, від стану навколишнього середовища, виробничих зв'язків, конкурентного середовища, ризикованості комерційної діяльності.

Важливу роль відводять в безпеці діяльності банківських установ, зокрема операціям кредитування. У всій сукупності банківських операцій чи не найголовніше місце посідають кредитні операції. Як показує практика банківської діяльності, значну частку доходів банки отримують саме від кредитних операцій. Водночас якраз на тлі кредитної діяльності банки зазнають особливо великих збитків, а в деяких випадках кредитна діяльність банків і зовсім стає фатальною для них. Аналіз діяльності банків у сфері кредитування показує, що основними причинами, які створюють негативний результат їх кредитної діяльності, є:

- неадекватна реакція банків на зміни економічної ситуації в країні, особливо з погляду підвищення ризику комерційної діяльності, а також на стан, ефективність діяльності та перспективність економічних проектів позичальників;
- відсутність у технологіях кредитних операцій та методиках кредитування істотних заходів захисту таких операцій, мінімізації ризиків їх проведення;
- недосконалість законодавчої бази для банківської діяльності взагалі і кредитної зокрема;
- непрофесійні дії органів управління та персоналу банків щодо надання і, особливо, супроводження кредитів;
- несумлінна поведінка, а подекуди і кримінальний характер діяльності позичальників.

Усе зазначене вказує на необхідність формування певної системи заходів безпеки кредитних операцій банків. Отже, забезпечення кредитної діяльності банків є досить складним і трудомістким процесом, необхідної ефективності він може досягти тільки завдяки активним сумісним діям усіх підрозділів банку, які у той чи інший спосіб залучені до кредитних операцій. До того ж, заходи безпеки повинні проводитись цілеспрямовано і наполегливо, з необхідним ступенем активності протягом всієї кредитної операції, а не тільки на якомусь одному її етапі.

Діяльність щодо забезпечення економічної безпеки банку виникає як результат вирішення суперечностей між інтересами банку та загрозами їх реалізації. Умовно механізм забезпечення банків можна представити у вигляді тріади "інтереси – загрози – заходи протидії". Це, безумовно, потребує визначення сутності загроз діяльності, систематизації їх за низкою ознак, з'ясування причин виникнення, форм забезпечення та наслідків реалізації. Тому не приділення адекватної уваги визначенню та нейтралізації загроз в діяльності банку може призвести до значної шкоди, або ж до невчасного припинення функціонування банку взагалі та його банкрутства.

Сьогодні на стан фінансово-економічної безпеки банків впливають низка факторів як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Говорячи про зовнішні фактори, зазначимо, що прагнення банків до накопичення капіталу, збільшення прибутку однозначно приводить до загострення конкурентної боротьби, яка, своєю чергою, завжди здійснювала і здійснює вплив на їх економічну безпеку. Проведення кредитних операцій пов'язане з ризиками, які формуються здебільшого зовнішніми загрозами і мінімізація яких є одним із завдань фінансово-економічної безпеки.

Зміни внутрішньої і зовнішньої ситуації діяльності банків, які формуються під впливом вказаних факторів, зумовлюють появу різноманітних загроз банкам, які, зазвичай, мають економічний характер. Вказані загрози виникають внаслідок недостатньої адаптації банківської системи до постійних змін умов ринку, загальної неплатоспроможності суб'єктів господарювання, зростання злочинності, споживчого менталітету значної кількості громадян, низького рівня трудової дисципліни і відповідальності працівників банків, недостатнього правового регулювання банківської діяльності, недостатнього професійного рівня частини керівного складу і працівників банків. З метою

означення можливості чи дії негативних впливів на діяльність банку, фахівці використовують таке поняття як "загроза економічній безпеці банку".

Загрози економічній безпеці банку – це потенційно можливі або реальні дії зловмисників чи конкурентів, здатних завдати банку матеріальної або моральної шкоди, що виявляються як сукупність факторів і умов, які створюють небезпеку для нормального функціонування банку відповідно до його статутних завдань та інтересів [1]. Загрозами економічній безпеці банку, на наш погляд, є дії дестабілізуючих факторів, пов'язаних з несумлінною конкуренцією та порушенням законів, норм і технологій, що можуть спричинити потенційні або реальні втрати для банку.

Загалом загрози безпеці банків можна поділити на дві великі групи – внутрішні й зовнішні. До зовнішніх належать загрози, що містять у собі фактори, які є результатом впливу зовнішнього середовища на банк, зокрема діяльність держави, економічна кон'юнктура в країні та світі, конкуренти та ін. До внутрішніх загроз належать фактори, які або безпосередньо генеруються банком, або є частиною його внутрішнього середовища [2]. До основних внутрішніх загроз можна віднести рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, незадовільну структуру активів і пасивів, некомпетентність вищого керівництва і персоналу, а також інші фактори, що безпосередньо належать до внутрішньої діяльності банку.

Також варто окремо виділити і приділити увагу загрозам у сфері кредитування. Перелік таких загроз фінансово-економічній безпеці банку та методів їх усунення наведено в табл. [5].

Табл. Загрози економічній безпеці банків у сфері кредитування та методи їх усунення

Проблема (загроза)	Теоретичний метод усунення загрози	Практика вітчизняних банків
1.1. Зростання проблемної заборгованості загалом.	- перегляд кредитної політики; - формування резервів під кредитні операції; - диверсифікація кредитного портфеля;	- резерви формуються в повних обсягах; - орієнтація переважно на швидке нарощування кредитних портфелів;
1.2. Зростання проблемної заборгованості за окремими групами позичальників	- врахування в методиках оцінки кредитоспроможності галузевих особливостей позичальників; - участь у роботі кредитних бюро (кредитування фізичних осіб); - політика обмеженого зростання; - контроль за позичальниками та їх фінансовим станом	- надмірно ліберальні процедури кредитування фізичних осіб; - розвиток кредитних бюро знаходиться на початковій стадії; - слабкий, часто формальний контроль використання кредитних коштів і стану заставного майна

Отже, можна стверджувати, що серед проблем захисту банківської діяльності від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру дедалі більш актуалізується необхідність забезпечення охорони фінансових ресурсів, забезпечення інформації, майна й персоналу комерційного банку, створення дієвих механізмів фінансового захисту банківської системи. Для комерційних банків особливо значущими є такі умови ефективної та безпечної діяльності, як за-

безпечення зворотності кредитів, підвищення прибутковості, підтримання ліквідності, зниження банківських ризиків, гарантування депозитів.

Для забезпечення комерційних банків від існуючих і потенційних загроз необхідно формувати дієву систему забезпечення їх фінансової безпеки. Головна мета забезпечення банківської діяльності полягає в досягненні стійкого і максимально ефективного функціонування комерційних банків і з урахуванням перспективної динаміки розвитку.

Висновки. Отже, зазвичай, заходи безпеки класифікують за терміном розвитку кредитних взаємовідносин банків з їхніми клієнтами: підготовка до надання кредиту та його надання, кредитний моніторинг у ході кредитних операцій і робота щодо повернення кредитів. Особливо потрібно наголосити, що забезпечення кредитних операцій не є прерогативою чи завданням якогось одного підрозділу банку (наприклад, підрозділу безпеки), заходи безпеки реалізують всіма підрозділами, залученими у таких операціях. Ураховуючи, що етап підготовки і видачі кредиту є чи не головним у структурі кредитної операції, особливу увагу звертають на визначення кредитоспроможності позичальника.

Література

1. Зубок М.І. Безпека банківської діяльності : навч. посібн. / М.І. Зубок. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 190 с.
2. Кириченко О.А. Економічна безпека банківської системи України в умовах глобальної фінансової кризи / О.А. Кириченко, С.В. Мельник // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 8. – С. 223-232.
3. Кредитні операції комерційних банків. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.referatcentral.org.ua/banking_load.php?id=54&startext=1.
4. Основи економічної безпеки (Держава, регіон, підприємство, особа|особистість) / за ред. Е.А. Олейникова. – К. : Ви-во "Памолод", 2001. – 680 с.
5. Фінансова безпека банківської діяльності : навч. посібн. [для самост. вивч. дисц.] "Безпека банків" / уклад. С.М. Побережний, О.Л. Пластун, Т.М. Болгар; ДВНЗ "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми : Вид-во УАБС НБУ, 2010. – 112 с.

Vasylchak S.V., Zhidya K.O.R., Stasyuk A.D. Theoretical bases of financially economic security of credit operations of bank

Выделены основные теоретико-методологические основы обеспечения финансово-экономической безопасности кредитной деятельности банка, а также разработаны предложения и пути усовершенствования механизма кредитования для повышения эффективности кредитных операций в контексте финансово-экономической безопасности банка.

Ключевые слова: экономическая безопасность, кредитные операции, банки, кредитование, финансово-экономическая безопасность, банковские операции.

Vasylchak S.V., Zhidya K.O.R., Stasyuk A.D. Theoretical bases of financially economic security of credit operations of bank

In this scientific article the basic are selected theoretic and methodological bases of providing of financially economic security of credit activity of bank. And also the developed suggestions and ways on the improvement of mechanism of crediting for the increase of efficiency of credit operations in the context of the financial and economic security of bank.

Keywords: economic security, credit operations, jars, crediting, financial and economic security, bank transactions.

УДК 330.34:336.27

*Проф. М.В. Римар, д-р екон. наук;
ст. викл. І.С. Дулин, канд. екон. наук;
асист. О.П. Макар – НУ "Львівська політехніка"*

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ТЕОРІЙ ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Розглянуто теорії впливу боргу на економічний розвиток. Проаналізовано негативні та позитивні тенденції цих теорій. На їх підставі визначено основні причини формування заборгованості в Україні. Надано рекомендації щодо ефективного управління борговою безпекою, як передумови економічного зростання.

Ключові слова: економічний розвиток, державний борг, зростання ВВП, структура зовнішнього боргу, зовнішні запозичення.

Постановка проблеми. Державні запозичення є одним із ключових інструментів у системі бюджетних важелів впливу на економічні процеси як додатковий ресурс, що його держава мобілізує для вирішення пріоритетних завдань, унаслідок дефіцитного фінансування, у розрізі його джерел, а також на поведінку економічних агентів та економіку загалом. У більшості розвинених країн світу планування державних запозичень, як і бюджету загалом, здійснюється на середньострокову перспективу. Це дає змогу виявити коло пріоритетних цілей та завдань, які стоять перед урядом, системно та ґрунтовно вирішувати поставлені завдання, не розпоршуючи бюджетні кошти, знизити ризики, пов'язані із непевністю економічних агентів щодо ключових параметрів фіскальної та боргової політики. Брак стратегічних орієнтирів і критеріїв, які б ураховували під час ухвалення рішень щодо обсягів і джерел державних запозичень. Домінування принципу короткострокової фіскальної доцільності, відсутність офіційно визнаної спільної відповідальності за результати у сферах фінансової політики між відповідними органами, у минулому були основними факторами появи негативних наслідків державного боргу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Причини виникнення державного боргу, його роль у соціально-економічному розвитку проаналізовані у працях О. Іваницької. О. Заруба на прикладі простих моделей показала взаємозалежність економічного зростання і зовнішнього боргу, а З. Луцишин та А. Бортнік досліджували залежність зовнішнього боргу від макроекономічних показників. У доробку Т. Вахненко та В. Корнєєва є низка наукових праць щодо перспективних напрямів здійснення державних запозичень, у яких автори акцентують увагу на надмірному використанні зовнішнього позичкового фінансування та недооцінці внутрішнього ринку. О. Барановський та Б. Соболев зосереджують свою увагу на ризиках, які генерують зовнішні запозичення на факторах безпеки державного боргу. Спільною для названих авторів є констатація факту необхідності зменшення зовнішньої частки державного боргу та нарощування обсягів внутрішнього боргу.

Постановка завдання. З метою оцінювання особливостей впливу державного боргу на економічний розвиток України пропонуємо розглянути еволюцію поглядів основних економічних шкіл на його вплив на економічне зростання, визначити переваги та недоліки запозичень для економіки, а також розкрити шляхи вдосконалення боргової політики.